

Rapport

Datum: 17 mei 2004

Rapportnummer: 2004/172

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een met naam genoemde ambtenaar van de Koninklijke Marechaussee op 17 december 2002, terwijl hij op Schiphol verbleef in afwachting van zijn uitzetting naar Sri Lanka, heeft geweigerd zijn gemachtigde toestemming te verlenen om hem op de hoogte te brengen van de uitspraak van de rechter van 17 december 2002 met betrekking tot zijn uitzetting.

Beoordeling

1. Op 17 december 2002 verbleef verzoeker samen met een groot aantal landgenoten in een ruimte op Schiphol, in afwachting van zijn uitzetting naar Sri Lanka. Verzoekers gemachtigde had aan de rechtbank te Den Haag een verbod tot uitzetting verzocht.

De rechtbank wees dit verzoek niet toe. De uitspraak van de rechter werd op 17 december 2002 aan verzoekers gemachtigde bekend gemaakt. Daarop wenste verzoekers gemachtigde verzoeker op Schiphol telefonisch te spreken, om hem van deze uitspraak op de hoogte te stellen. De Koninklijke Marechaussee stond dit niet toe.

2. Verzoeker klaagt erover dat een met naam genoemde ambtenaar van de Koninklijke Marechaussee op 17 december 2002 heeft geweigerd zijn gemachtigde toestemming te verlenen om hem op de hoogte te brengen van de rechterlijk uitspraak met betrekking tot zijn uitzetting.

3. Op verzoekers klacht bij de Koninklijke Marechaussee liet de Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee aan verzoeker onder meer het volgende weten:

Op 17 december 2002 was sprake geweest van een massale uitzetting. De ontvangst en het veiligheidsonderzoek voor dit soort vluchten vindt plaats in een afgesloten ruimte op de luchthaven Schiphol. Deze ruimte behoort toe aan de luchthaven en in deze ruimte zijn geen telefoons beschikbaar. Verder is de procedure van de ontvangst van vreemdelingen en het veiligheidsonderzoek nauw gerelateerd aan de vertrektijd van het vliegtuig. Het Hoofd Doorlaatpost had betrokken ambtenaar L., die de uitzetting begeleidde, op het privé nummer van zijn mobiele telefoon gebeld, en had aan L. doorgegeven dat verzoekers gemachtigde met verzoeker wilde spreken om mee te delen dat de rechtbank het verzoek om niet te worden uitgezet had afgewezen. Gelet op de fase van het uitzettingsproces, had L. verzoeker echter niet uit de ruimte kunnen halen om een telefoongesprek te arrangeren. Het Hoofd Doorlaatpost had dit aan de gemachtigde doorgegeven. Daarop wenste de gemachtigde L. zelf te spreken, maar het Hoofd Doorlaatpost mocht het privé telefoonnummer niet verstrekken.

De Bevelhebber betreurde deze gang van zaken, maar was van mening dat door een telefoongesprek met verzoeker de uitzetting had kunnen stagneren en achtte het belang

van de uitzetting zwaarder dan het individuele belang van verzoeker.

4. Verzoekers gemachtigde was het niet eens met deze reactie, omdat hij er niet van overtuigd was dat een enkel telefoongesprek de hele uitzetting had kunnen verstoren. Daarnaast liet hij in zijn verzoekschrift weten dat hij al om 14.30 uur had gebeld, maar dat hem was meegedeeld dat verzoeker om 16.00 uur op Schiphol zou arriveren, en hem was verzocht of hij contact wilde opnemen met de doorlaatpost op Schiphol. Verder vond de gemachtigde dat de Koninklijke Marechaussee het algemene belang van de uitzetting zonder meer voor had laten gaan van boven het individuele belang van verzoeker, waardoor het geven van bijstand aan zijn cliënt weinig nut had.

5. Artikel 104 Vreemdelingenwet 2000 en Hoofdstuk A5/5.3.8.1. van de Vreemdelingencirculaire 2000 (zie Achtergrond onder 2. en 3.) geven nadere regels over het contact tussen de vreemdeling en zijn raadsman. Hierin is bepaald dat de raadsman vrije toegang heeft tot de vreemdeling, echter met inachtneming van het geldende regime.

6. De minister van Defensie heeft aangegeven dat sprake was van een massale uitzetting van vreemdelingen. Een dergelijke uitzetting brengt hoge risico's met zich mee. Dit vereist een intensieve begeleiding van de Koninklijke Marechaussee, omdat uit ervaring is gebleken dat sommige vreemdelingen zich heftig verzetten tegen hun uitzetting.

Volgens de minister is er aanleiding om aan te nemen dat een telefoongesprek de uitzetting zou verstoren, omdat een strak tijdschema wordt gehanteerd, dat niet voorziet in een onverwacht telefoongesprek vanwege het extra personeel dat hiervoor nodig zou zijn. Dit strakke tijdschema dient om de uitzetting zo snel mogelijk te laten verlopen en lang wachten zoveel mogelijk te voorkomen. Ongeveer een uur en een kwartier nadat de gemachtigde had gebeld, zou worden begonnen met instappen in het vliegtuig. Omdat verzoeker zich in een ruimte bevond waar geen telefoon was, betekende dit dat verzoeker onder begeleiding van een ambtenaar de ruimte zou moeten verlaten om naar een aparte ruimte te gaan waar wel een telefoon was. Daarbij kwam dat verzoeker een ingrijpende gebeurtenis te wachten stond, en zijn reactie daarom onvoorspelbaar zou zijn, en een onverwachte reactie van verzoeker invloed zou hebben op de rest van de groep en daarmee op de uitzetting.

7. Zoals hiervóór onder 5. is vermeld, behoort er vrij verkeer te bestaan tussen de raadsman en de vreemdeling. In dit geval hield dit in dat het de raadsman in beginsel moest worden toegestaan de procedurele informatie aan zijn cliënt door te geven, tenzij zwaarderwegende belangen zich daartegen verzetten.

In dit verband is allereerst van belang dat het vrije verkeer tussen raadsman en cliënt kan worden beperkt door het geldende regime. Hoewel hier geen sprake was van beperkingen, zoals die bijvoorbeeld kunnen gelden in een strafvorderlijk of vreemdelingenrechtelijk kader in een huis van bewaring, was in dit geval wel sprake van daarmee te vergelijken

bependingen door de feitelijke situatie van vrijheidsontneming, vanwege de in gang zijnde uitzettingsprocedure.

Gelet op bovenstaande door de Koninklijke Marechaussee en de minister omschreven omstandigheden, is het op zichzelf niet onredelijk dat de Koninklijke Marechaussee heeft geweigerd om verzoeker de ruimte te laten verlaten om telefonisch met zijn gemachtigde te laten spreken. Immers, aannemelijk is dat het strakke tijdschema niet de ruimte liet om naast alle handelingen die de Koninklijke Marechaussee kort voor vertrek van het vliegtuig moet verrichten, ook verzoeker naar een andere ruimte te begeleiden. Het is begrijpelijk dat de Koninklijke Marechaussee niet het risico wilde nemen dat dit zou leiden tot het uitlopen van de uitzetting, en de uitzetting in gevaar zou kunnen brengen.

8. Vervolgens heeft de gemachtigde verzocht om L. zelf te spreken. Het Hoofd Doorlaatpost heeft weliswaar met L. gebeld, maar dit gebeurde op het privé-telefoonnummer van L.'s mobiele telefoon. Het Hoofd Doorlaatpost kon in redelijkheid besluiten dit nummer uit privacy-overwegingen niet aan de gemachtigde te geven. Het is op zichzelf beschouwd ook niet onredelijk dat L. niet zelf naar een andere ruimte is gegaan waar telefoon was, vanwege zijn toezichthoudende taak.

9. Het Hoofd Doorlaatpost had wel bij de gemachtigde kunnen informeren of L. de boodschap aan verzoeker kon doorgeven. Het was immers zeker niet ondenkbaar dat verzoeker, die volgens de gemachtigde op de hoogte was van de naderende uitspraak, (al dan niet met spanning) wachtte op bericht van zijn gemachtigde hierover. Bovendien had de gemachtigde al eerder getracht contact op te nemen met verzoeker, en had de Koninklijke Marechaussee zelf gevraagd of hij contact wilde opnemen met het hoofd doorlaatpost. Hieraan doet niet af dat de gemachtigde niet heeft gevraagd om een boodschap door te geven, maar L. zelf wenste te spreken. Het betrof hoe dan ook een voor verzoeker belangrijk bericht. Niet is gebleken van een zwaarwegend belang om dit bericht niet door te geven. Voor zover de Koninklijke Marechaussee van mening was dat verzoeker mogelijk onvoorspelbaar zou reageren op het negatieve bericht, wordt opgemerkt dat ook het uitblijven van enig bericht daartoe had kunnen leiden.

10. Nu de betrokken ambtenaren ervoor hebben gekozen om geen contact toe te staan tussen de raadsman en verzoeker, en het er ook niet toe hebben geleid dat het bericht van de raadsman verzoeker op andere wijze bereikte, terwijl dat wel mogelijk was geweest en er geen sprake was van een zwaarwegend belang dat zich daartegen verzette, is onnodig afbreuk gedaan aan het recht op vrij verkeer tegen raadsman en cliënt.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de Koninklijke Marechaussee, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Defensie, is gegrond.

Onderzoek

Op 11 juni 2003 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer N. ingediend door de heer mr. M.J.A. Leijen, advocaat te Alkmaar, met een klacht over een gedraging van de Koninklijke Marechaussee te Schiphol.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Defensie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Defensie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De minister van Defensie deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

Verzoeker gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Bevindingen

De bevindingen van het onderzoek luiden als volgt:

A. feiten

1. Op 17 december 2002 verbleef verzoeker, Sri Lankaan, samen met een groot aantal landgenoten in een ruimte op Schiphol, in afwachting van zijn uitzetting naar Sri Lanka. Verzoekers gemachtigde had aan de rechtbank te Den Haag een verbod tot uitzetting verzocht.

De rechtbank wees dit verzoek niet toe. De uitspraak van de rechter werd op 17 december 2002 aan verzoekers gemachtigde bekend gemaakt. Daarop wenste verzoekers gemachtigde verzoeker op Schiphol telefonisch te spreken, om hem van deze uitspraak op de hoogte te stellen. De Koninklijke Marechaussee stond dit echter niet toe.

2. Verzoeker diende hierop via zijn gemachtigde op 18 december 2002 bij de Koninklijke Marechaussee de volgende klacht in:

“Op 17 december j.l. is mijn cliënt, (verzoeker; N.o.), uitgezet met een groot aantal landgenoten naar Srilanka. Op 16 december j.l. heeft de rechtbank Den Haag zich gebogen over de vraag of hij uitgezet mocht worden.

Op 17 december j.l. deelde de rechtbank mijn secretaresse telefonisch mee, dat mijn verzoek om een verbod tot uitzetting niet toegewezen werd. Vervolgens heeft mijn cliënt op 17 december om 14.00 uur gebeld vanuit de Tijdelijke Noodvoorziening Dortmuiden met de mededeling dat hij om 15.00 uur vervoerd zou worden richting Schiphol. Aangezien ik op de rechtbank in Haarlem was, kwam dit bericht mij onder ogen rond 14.15 uur. Ik belde om 14.30 uur naar de Tijdelijke Noodvoorziening. Cliënt bleek toen al in de bus te zitten, die hem naar Schiphol zou brengen. Het was niet meer mogelijk hem daaruit te helpen. Mij werd meegedeeld dat hij rond 16.00 uur op Schiphol zou arriveren en of ik daarom contact wilde opnemen met de doorlaatpost op Schiphol met mijn verzoek om cliënt te spreken, zodat ik hem als zijn raadsman op de hoogte kon stellen van de afloop van de procedure.

Rond 16.40 uur belde ik met de doorlaatpost. Deze belde mij om 16.55 uur terug met de mededeling dat adjudant L. had besloten dat ik mijn cliënt niet kon spreken. Men wilde hem niet uit de grote groep halen die nu 'onder bewaking' was. Daarop vroeg ik of ik adjudant L. kon spreken, want ik achtte het onjuist dat het onmogelijk werd gemaakt dat een advocaat zijn cliënt kan mededelen hoe de spoedzitting is afgelopen. Ik deelde mee, dat ik een klacht zou indienen als adjudant L. niet zou terugkomen op deze beslissing.”

3. De Bevelhebber van de Koninklijke Marechaussee beantwoordde de klachtbrief op 1 mei 2003 onder meer als volgt:

“Klachtformulering:

Uw cliënt, (verzoeker; N.o.), werd op 17 december 2002, samen met een aantal andere landgenoten, uitgezet naar Sri Lanka. Op 16 december 2002 heeft de rechtbank Den Haag zich gebogen over de vraag of hij uitgezet mocht worden en u zou hier 17 december 2002 mondeling bericht over ontvangen. Aansluitend heeft u getracht uw cliënt met betrekking tot dit bericht, nog te bereiken, door tussenkomst van het hoofd afdeling Doorlaatpost te Schiphol. Dit werd echter geweigerd omdat de uitzettingsprocedure te ver gevorderd was. U wenste de beslissende ambtenaar, de adjudant L., die zich bij de uit te zetten personen bevond, direct hierover te spreken. Ook dit bleek op dat moment onmogelijk. Dienaangaande beklagt u zich wegens het niet meer kunnen bereiken van uw cliënt en het niet mogen spreken met de beslissende ambtenaar in deze.

Klachtbeantwoording:

Op dinsdag 17 december 2002 was er een massale uitzetting per chartervliegtuig naar Sri Lanka. De ontvangst van de te verwijderen vreemdelingen, alsmede het veiligheidsonderzoek krachtens artikel 36 van de Luchtvaartwet (dit artikel is niet

opgenomen onder Achtergrond; N.o.), vindt voor dit soort vluchten plaats in een afgesloten ruimte op de luchthaven Schiphol. Deze ruimte behoort toe aan de NV Luchthaven Schiphol. De Koninklijke Marechaussee gebruikt deze ruimte slechts voor bepaalde doeleinden. In deze ruimte zijn geen telefoons beschikbaar.

De procedure van ontvangst van vreemdelingen en de onderwerping aan het veiligheidsonderzoek, is nauw gerelateerd aan de vertrektijd van het vliegtuig. Als de Koninklijke Marechaussee niet tijdig met dit proces gereed is, is dit van invloed op de vertrektijd van het vliegtuig. Hierdoor zou het vliegtuig de zogenaamde "slottijd" kunnen missen. Dit zou, zeker op een dergelijke lange vlucht naar Sri Lanka, de uitvoering van de gehele vlucht ernstig in gevaar kunnen brengen.

Op 17 december 2002 werd door het dienstdoend Hoofd doorlaatpost, contact opgenomen met de adjudant L., welke op dat moment de uitzettingsprocedure begeleidde. Dit contact kon niet anders dan middels de privé mobiele telefoon van de adjudant. Hij werd hierbij in kennis gesteld dat een advocaat verzocht zijn cliënt te mogen spreken, teneinde hem mede te delen dat de rechtbank zijn verzoek om niet uitgezet te worden had afgewezen.

Gezien de fase waarin de procedure zich bevond was het voor de adjudant onmogelijk om betrokken cliënt op dat moment uit het proces te halen. Tevens was het niet mogelijk een telefoongesprek te arrangeren tussen de advocaat en zijn cliënt vanwege het reeds aangegeven niet aanwezig zijn van telefoons. Derhalve werd aan Hoofd doorlaatpost medegedeeld dat geen mogelijkheid bestond advocaat en cliënt met elkaar in contact te laten treden. Het hoofd Doorlaatpost heeft u dit gemeld. U wilde vervolgens zelf adjudant L. spreken. Volgens geldende richtlijnen mocht het hoofd Doorlaatpost u geen privé-nummer verstrekken van de uitvoerende ambtenaren en was telefonisch contact niet mogelijk.

Gelet op het vorenstaande, wil ik u mededelen dat ik de gang van zaken zoals die voor u gelopen is, betreur. Echter, vanwege het feit dat het onderbreken van de procedure ten behoeve van uw cliënt, de gehele uitzetting had kunnen stagneren, ben ik van oordeel dat de ambtenaren correct hebben gehandeld. Zij moesten in het kader van hun taakoefening de voortzetting van de uitzetting zwaarder laten wegen dan het individuele belang. Om deze reden verklaar ik uw klacht ongegrond. Wellicht ware het een optie, zo zich een gelijksoortige situatie voordoet, de uitspraak schriftelijk aan te bieden opdat deze aan de cliënt ter hand kan worden gesteld."

B. Standpunt verzoeker

1. Het standpunt van verzoeker staat weergegeven onder Klacht.
2. Verder deelde verzoeker via zijn gemachtigde in zijn verzoekschrift nog onder meer het volgende mee:

“De excuses die de KMAR aanvoert in de klachtbeantwoording zijn voor mij niet bevredigend.

Ten eerste bevat het geen details, zoals de tijd die er lag tussen het tijdstip van mijn telefoontje en het tijdstip dat het vliegtuig zou vertrekken. Alleen dan krijgen wij inzicht in de “nood” van de KMAR. Ten tweede wordt niet aangegeven waarom een telefoongesprek met mijn cliënt de procedure van de KMAR zodanig zou verstoren, dat de vlucht naar Sri Lanka in gevaar zou komen. Het gesprek zou niet lang hoeven duren. De brief geeft niet aan met welke “fase” van de procedure adjudant L. bezig was.

Het excuus dat er geen telefoongesprek gearrangeerd kon worden, omdat in de ruimte waar mijn cliënt zich bevond, geen telefoons aanwezig zijn, wordt dezerzijds als onvoldoende van de hand gewezen. Hier geldt: waar een wil is, is een weg. We spreken hier over Schiphol, niet over een loods in de woestijn.

Wederom blijft het antwoord op de klacht in vaagheden steken als gesteld wordt dat een gesprek tussen mij en mijn cliënt de hele uitzetting had kunnen stagneren.

De geboden oplossing: “biedt u de uitspraak schriftelijk aan” is geen oplossing, want de uitspraak was er op dat moment alleen mondeling, nu de zitting de dag daarvoor had plaatsgevonden (spoed-voorlopige voorziening). Bovendien is dit voor cliënt zeer onbevredigend. Wanneer de Staat op deze wijze met vreemdelingen wil omgaan, dan dient men rekening te houden met dit soort spoedprocedures. Deze gang van zaken lijkt overigens ook in te houden dat, als de uitspraak positief is, de betrokken vreemdeling niet meer uit het uitzetproces gehaald kan worden.

Resumerend:

De klachtafhandeling blijft steken in vaagheden. Ten onrechte wordt gesteld dat het individuele belang van cliënt diende te wijken voor het algemene belang.”

C. Standpunt minister van Defensie

1. De Nationale ombudsman stelde bij de opening van het onderzoek de volgende vragen aan de minister van Defensie:

“Ook verzoek ik u in te gaan op de vragen die verzoekers gemachtigde in zijn brief stelt, te weten:

- binnen hoeveel tijd nadat de gemachtigde had gebeld zou het vliegtuig vertrekken?
- was er reden om aan te nemen dat een telefoongesprek tussen verzoeker en de gemachtigde de uitzetting zou verstoren?
- in welke fase bevond zich de uitzettingsprocedure?

en de volgende vragen:

- hoe zou zijn gehandeld indien de rechter het verzoek om een verbod tot uitzetting had toegewezen?
- heeft verzoekers gemachtigde verzocht een boodschap voor zijn cliënt door te geven?"

2. De minister gaf op de klacht en op de vragen van de Nationale ombudsman onder meer de volgende reactie:

"Bij brief van 1 mei 2003 (...) heeft de Bevelhebber der Koninklijke Marechaussee verzoeker zijn oordeel gegeven over de ingediende klacht. Dit oordeel heeft mijn instemming en wordt door mij onverkort gehandhaafd.

Alvorens tot de beantwoording van de vragen over te gaan merk ik het volgende op met betrekking tot massale uitzettingen van vreemdelingen. Uit ervaring is gebleken dat sommige vreemdelingen zich met hand en tand tegen hun uitzetting verzetten. Massale uitzettingen brengen daarom hoge risico's met zich mee en vereisen een intensieve begeleiding door de ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee. Wanneer immers een individuele vreemdeling zich verzet, kan dat van invloed zijn op het gedrag van en de sfeer in de groep en dus op de uitzetting in zijn geheel. Een massale uitzetting vereist dan ook een strakke en gedetailleerde planning, ter bescherming van de ambtenaren van de Marechaussee, het vliegtuigpersoneel én de uit te zetten vreemdelingen.

Naar aanleiding van de door u gestelde vragen kan ik u als volgt informeren.

Vraag 1:

De gemachtigde van verzoeker belde om 17.00 uur. Het vertrek van het vliegtuig stond gepland voor 19.00 uur. Op het moment dat gemachtigde belde, zou het vliegtuig dus binnen twee uur vertrekken.

Vraag 2:

Er was reden aan te nemen dat een telefoongesprek tussen gemachtigde en verzoeker de uitzetting zou verstoren en wel om de volgende redenen:

In de eerste plaats wordt er tijdens de uitzettingsprocedure een strak tijdschema gehanteerd. Dit tijdschema dient zowel het belang van het personeel als van de vreemdeling. Het schept duidelijkheid omtrent wanneer wat gedaan moet worden. Verder zal door een efficiënt tijdschema de uitzetting zo snel mogelijk verlopen en wordt lang wachten zoveel mogelijk voorkomen. Aangezien het tijdschema dus zeer weinig tijd overlaat, is er geen ruimte voor onvoorziene, niet-spoedeisende gebeurtenissen. Naast het strakke tijdschema voorzag het draaiboek verder niet in een onverwacht telefoongesprek,

vanwege het extra personeel dat hierbij nodig zou zijn. Indien het telefoongesprek wel zou zijn toegestaan, zou betrokkene namelijk door een ambtenaar begeleid moeten worden naar aan aparte ruimte waar wel telefoon aanwezig was. Aangezien iedere aanwezige ambtenaar belast is met een specifieke taak, zou het direct invloed hebben op het verloop van de uitzetting, wanneer een ambtenaar uit de uitzettingsprocedure gehaald zou worden. Gezien de ingrijpende gebeurtenis van de uitzetting die betrokkene te wachten stond, was zijn reactie onvoorspelbaar. Daar de uitzettingsprocedure al was gestart, werd het als wreed gezien om hem te dwingen, op grond van dit negatieve nieuws, wederom de feiten van zijn uitzetting onder ogen te zien. Bovendien zou een onverwachte reactie van verzoeker invloed hebben op de rest van de groep en dus op de uitzetting in zijn geheel.

Vraag 3:

Het telefoongesprek van de gemachtigde vond plaats ten tijde van de ontvangst en het veiligheidsonderzoek ex. Artikel 36 Luchtvaartwet. Deze fase duurde van 17.00 uur tot maximaal 18.15 uur. Wanneer het vliegtuig om 19.00 uur vertrekt, betekent dit immers dat om 18.15 uur met het instappen en de plaatsindeling begonnen dient te worden.

Vraag 4:

Vreemdelingen die uit Nederland moeten worden verwijderd, worden voor vertrek bij de Koninklijke Marechaussee afgeleverd door de Dienst Vervoer en Ondersteuning van het Ministerie van Justitie c.q. door medewerkers van een Vreemdelingendienst uit den lande. Als de rechter het verzoek om een verbod tot uitzetting had toegewezen, zou dit bericht via een ambtenaar van de Immigratie en Naturalisatie Dienst (IND) van het Ministerie van Justitie aan adjudant L. zijn medegedeeld. Wanneer de toewijzing ruim op tijd zou zijn gemeld, zou verzoeker niet eens naar Schiphol zijn gebracht. Aangezien zowel de ambtenaren van de Dienst Vervoer en Ondersteuning als de ambtenaren van de IND, die mee gaan met de massale uitzetting, onder het Ministerie van Justitie vallen, zou van tevoren al bekend zijn dat de vreemdeling niet uitgezet mocht worden en dus niet naar Schiphol hoefde te worden gebracht.

Wanneer de toewijzing net op tijd zou zijn gemeld, zou de vreemdeling na aankomst op Schiphol weer worden overgedragen aan de Dienst Vervoer en Ondersteuning dan wel de betreffende Vreemdelingendienst.

Een vreemdeling zal in geen geval Nederland uitgezet worden wanneer de rechter heeft bepaald dat de vreemdeling het land niet uitgezet mag worden.

Vraag 5:

In geen enkel computersysteem is gemuteerd dat verzoekers gemachtigde zou hebben verzocht een boodschap aan zijn cliënt te mogen doorgeven. Wel wilde gemachtigde adjudant L. te spreken krijgen.”

2. Bij de reactie van de minister bevond zich als bijlage een ambtsbericht van de Commandant Brigade Ondersteuning Grensbewaking aan de minister van 16 januari 2003. Dit ambtsbericht houdt onder meer het volgende in:

“Op dinsdag 17 december 2002 was er een massale uitzetting per chartervliegtuig naar Sri Lanka. De ontvangst van de te verwijderen vreemdelingen, alsmede het veiligheidsonderzoek ex. Artikel 36 van de Luchtvaartwet voor dit soort vluchten vindt plaats in een afgesloten ruimte op de luchthaven Schiphol.

Deze ruimte is een ruimte toebehorende aan de NV Luchthaven Schiphol. De Koninklijke Marechaussee gebruikt deze ruimte slechts. De Koninklijke Marechaussee heeft in deze ruimte geen gebruik van telefoons.

De procedure van ontvangst van de vreemdelingen en de onderwerping aan het veiligheidsonderzoek is nauw gerelateerd aan de vertrektijd van het vliegtuig. Als de Koninklijke Marechaussee niet tijdig met het proces gereed is, is dit van invloed op de vertrektijd van het vliegtuig. Hierdoor zou het vliegtuig de slottijd kunnen missen. Hierdoor zou, zeker op een dergelijke lange vlucht naar Sri Lanka, de uitvoering van de gehele vlucht in gevaar kunnen komen.

Op 17 december 2002, werd er door de dienstdoende Hoofd Doorlaatpost contact opgenomen op de privé mobiele telefoon van (adjutant; N.o.) L. en hij werd daarbij in kennis gesteld dat een advocaat verzocht zijn cliënt te mogen spreken, teneinde hem mede te delen dat het verbod tot uitzetting door de rechtbank niet was toegewezen.

Gezien het boven staande was het voor L. onmogelijk om een persoon uit het proces te halen. Tevens was het niet mogelijk een telefoon gesprek te arrangeren tussen de advocaat en zijn cliënt. Derhalve werd aan de dienstdoende Hoofd Doorlaatpost medegedeeld dat hiertoe geen mogelijkheid was en aan het verzoek van de advocaat niet kon worden voldaan.

De dienstdoende Hoofd Doorlaatpost heeft deze beslissing verwoord aan de raadsman. De raadsman heeft vervolgens aan het dienstdoende Hoofd Doorlaatpost gevraagd met L. te kunnen spreken. Volgens geldende richtlijnen heeft het Hoofd Doorlaatpost geen privé telefoonnummer aan de raadsman verstrekt. Daar de Koninklijke Marechaussee geen gebruik heeft van telefoons in deze ruimte kon het Hoofd Doorlaatpost de raadsman niet in contact brengen met L.

Conclusie:

Gezien het vorenstaande moge ik u adviseren om de klacht van Mr. M.J.A. Leijen als ongegrond te verklaren. Aangezien het niet mogelijk was om een telefonisch contact te maken met de advocaat. De aard van de werkzaamheden laten niet toe dat te verwijderen vreemdelingen uit dit proces kan worden gehaald. De advocaat van betrokkene had de

mededeling ook schriftelijk aan hoofd doorlaatpost aan kunnen bieden met het verzoek dit alsnog aan de cliënt ter hand te stellen.”

3. Voorts bevond zich bij de reactie van de minister een verklaring van betrokken ambtenaar L. van 11 januari 2003. Deze verklaring hield onder meer het volgende in:

“Op dinsdag 17 december 2002 was er een massale uitzetting per chartervliegtuig naar Sri Lanka. De ontvangst van de te verwijderen vreemdelingen, alsmede het veiligheidsonderzoek ex. Artikel 36 van de Luchtvaartwet voor dit soort vluchten vindt plaats in de ruimte G-10 op de G-pier op schiphol.

Deze ruimte G-10 is een ruimte toebehorende aan de NV Luchthaven Schiphol. De Koninklijke Marechaussee gebruikt deze ruimte slechts. De Koninklijke Marechaussee heeft in deze ruimte geen gebruik van telefoons.

De procedure van ontvangst van de vreemdelingen en de onderwerping aan het veiligheidsonderzoek is nauw gerelateerd aan de vertrektijd van het vliegtuig. Als de Koninklijke Marechaussee niet tijdig met het proces gereed is, is dit van invloed op de vertrektijd van het vliegtuig. Hierdoor zou het vliegtuig de slottijd kunnen missen, Hierdoor zou, zeker op een dergelijke lange vlucht naar Sri Lanka, de uitvoering van de gehele vlucht in gevaar kunnen komen.

Op 17 december 2002, het juiste tijdstip kan ik mij niet herinneren, werd ik door de dienstdoende Hoofd Doorlaatpost op mijn privé telefoon in kennis gesteld dat een advocaat verzocht zijn cliënt te mogen spreken, teneinde hem mede te delen dat het verbod tot uitzetting door de rechtbank niet was toegewezen.

Gezien het vorenstaande was het voor mij onmogelijk om een persoon uit het proces te halen. Ik heb derhalve aan de dienstdoende Hoofd Doorlaatpost medegedeeld dat hiertoe geen mogelijkheid was en aan het verzoek van de advocaat niet kon worden voldaan.

De dienstdoende Hoofd Doorlaatpost heeft mijn beslissing verwoord aan de raadsman.

De raadsman heeft vervolgens aan het dienstdoende Hoofd Doorlaatpost gevraagd mij te kunnen spreken. Volgens geldende richtlijnen heeft het Hoofd Doorlaatpost mijn privé telefoonnummer niet aan de raadsman verstrekt. Daar de Koninklijke Marechaussee geen gebruik heeft van telefoons in ruimte G-10 kon het Hoofd Doorlaatpost de raadsman niet met mij in contact brengen.

De raadsman kon zich niet met e.e.a. verenigen en heeft aangegeven zich te zullen beklagen.

Gezien de het proces voorafgaande aan de verwijdering en de beperkte tijd waarin dit zich moet afspelen, heb ik niet het gevoel onbehoorlijk te hebben gehandeld.”

D. Reactie verzoeker

Verzoeker reageerde onder meer als volgt op de informatie van de minister:

“Naar aanleiding van de reactie van het Ministerie van Defensie d.d. 5 september j.l. reageer ik hierbij als volgt.

Antwoord vraag 1

Er wordt gesteld dat ik pas om 17.00 voor het eerst heb gebeld om mijn cliënt te spreken te krijgen. Ik heb echter reeds eerder op die dag contact gezocht met mijn cliënt. Mijn cliënt belde mij om 14.00 uur vanuit de Tijdelijke Noodvoorziening Dortmund met de mededeling dat hij om 15.00 uur vervoerd zou worden richting Schiphol. Aangezien ik op de rechtbank Haarlem was, kwam dit bericht mij onder ogen rond 14.15 uur. Ik belde om 14.30 uur naar de Tijdelijke Noodvoorziening. Cliënt bleek toen al in de bus te zitten, die hem naar Schiphol zou brengen. Het was niet meer mogelijk hem daaruit te helpen. Mij werd medegedeeld dat hij rond 16.00 uur op Schiphol zou arriveren en of ik daarom contact wilde opnemen met de doorlaatpost op Schiphol met mijn verzoek om cliënt te spreken. Rond 16.40 uur belde ik de doorlaatpost, waarna ik om 16.55 uur werd teruggebeld met de mededeling dat ik mijn cliënt niet kon spreken.

Antwoord vraag 2

De KMAR geeft niet aan uit welke concrete ervaringsgegevens zou blijken dat er contact tussen raadsman en cliënt een uitzetting per charter verstoort. Evenmin geeft de KMAR concreet aan waarom/op welke wijze de uitzetting verstoord zou raken, indien er sprake zou zijn van een kort contact tussen raadsman en cliënt.

De zorg van de KMAR voor mijn cliënt ontroert mij. Blijkbaar is het niet wreed in de ogen van de KMAR om iemand in onwetendheid te laten over de uitslag van een procedure, waar hij bij aanwezig was en waarin hij de uitzetting aanvocht. Dit had voor cliënt ook redenen kunnen zijn geweest om amok te gaan maken. Wat dat betreft is een uitzetting nimmer voorspelbaar.

Antwoord vraag 3

Tussen het moment van bellen en het uiterste instapmoment was nog ruim voldoende tijd aanwezig voor een kort contact tussen raadsman en cliënt.

Antwoord vraag 5

Uit de bijgevoegde processen-verbaal blijkt duidelijk dat ik verzocht heb om cliënt te kunnen spreken.

Mijn conclusie is dat de KMAR (Koninklijke Marechaussee; N.o.) te lichtvaardig haar eigen algemene belang boven dat van het individu zet. Dit acht ik in strijd met het uitgangspunt, neergelegd in artikel 2:1 Awb (zie Achtergrond onder 1.; N.o.). Indien het algemene belang zondermeer voor gaat, heeft bijstand weinig tot geen nut.

Het betreft hier mijns inziens een andere handeling van een bestuursorgaan in de zin van artikel 3:1 lid 2 Awb (zie Achtergrond, onder 1.; N.o.). Beginselen van zorgvuldigheid en belangenafweging gelden ook hier onverkort en zijn geschonden.”

Achtergrond

1. Algemene wet bestuursrecht

Artikel 2:1

“1. Een ieder kan zich ter behartiging van zijn belangen in het verkeer met bestuursorganen laten bijstaan of door een gemachtigde laten vertegenwoordigen.

2. Het bestuursorgaan kan van een gemachtigde een schriftelijke machtiging verlangen.”

Artikel 3:1

“1. Op besluiten, inhoudende algemeen verbindende voorschriften:

a. is afdeling 3.2 (getiteld Zorgvuldigheid en belangenafweging; N.o.) slechts van toepassing, voor zover de aard van de besluiten zich daartegen niet verzet;

b. zijn de afdelingen 3.6 en 3.7 niet van toepassing.

2. Op andere handelingen van bestuursorganen dan besluiten zijn de afdelingen 3.2 tot en met 3.5 van overeenkomstige toepassing, voor zover de aard van de handelingen zich daartegen niet verzet.”

2. Vreemdelingenwet 2000

Artikel 58

“1 Indien zulks voor de uitzetting noodzakelijk is, kan Onze Minister in het geval, bedoeld in artikel 57, eerste lid (de vreemdeling wiens aanvraag om een verblijfsvergunning is afgewezen; N.o.), de vreemdeling een ruimte of plaats aanwijzen, die is beveiligd tegen ongeoorloofd vertrek.

2 De artikelen 6, derde lid, 57, tweede tot en met vijfde lid en 59, derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.”

Artikel 104:

“De raadsman heeft vrije toegang tot de vreemdeling. Hij kan hem alleen spreken en met hem brieven wisselen zonder dat van de inhoud door anderen kennis wordt genomen, een en ander onder het vereiste toezicht en met in achtneming van ingevolge deze wet gestelde regelen met betrekking tot het voor de ruimte of plaats, waar de vreemdeling zich bevindt, geldende regime.”

3. Vreemdelingencirculaire

A5. Vrijheidsbenemende en vrijheidsbeperkende maatregelen

5. Uitzetting

A5/ 5.3.8.1 Contact tussen de vreemdeling en zijn raadsman

“De vreemdeling moet in de gelegenheid worden gesteld onverwijld contact met zijn raadsman op te nemen. De raadsman van de vreemdeling heeft ingevolge artikel 104 Vreemdelingenwet tijdens de tenuitvoerlegging van de vrijheidsontnemende maatregel vrije toegang tot de vreemdeling. Hij kan hem alleen spreken en met hem brieven wisselen zonder dat van de inhoud door anderen kennis wordt genomen, indien vereist, onder toezicht en met inachtneming van de huishoudelijke reglementen en zonder dat het onderzoek daardoor mag worden opgehouden.”